

Istoricul cercetărilor lepidopterologice în România

Primele informații scrise referitor la lepidopterele din România le datorăm lui K.Fuss (1850), care publică în Revista Societății ardelenene de științe naturale ("Verhandlungen und Mitteilungen des Siebenburgischen Vereins für Naturwissenschaft zu Hermannstadt"), catalogul lepidopterelor cunoscute din Transilvania. Lucrarea are la bază, lista colecției realizate de J.Franzennau la Săcărâmb și împrejurimi (964 specii și forme de lepidoptere).

După acest debut, urmează lucrările lui J. Franzennau, J.Frivaldsky, Hofmannsegg, A.J. Joannis, N.Leon, J.Menn, Al.L.Montandon, F. Ochsenheimer, ș.a., care au trezit interesul specialiștilor și amatorilor pentru fauna de lepidoptere din România.

Anul 1892, marchează o nouă etapă în cercetările lepidopterologice din România, prin apariția lucrărilor a trei mari lepidopterologi ai vremii : A.Caradja, D.Czekelius și C.Hurmuzachi, care fac binecunoscută peste hotare fauna lepidopterologică a Dobrogei, Transilvaniei și Bucovinei.

Aristide Caradja (1861-1955), entomolog, filozof și muzician, academicianul Caradja a fost un specialist de renume mondial în sistematica,

zoogeografia și filogenia lepidopterelor. Prima sa lucrare de sinteză " Die Grossschmetterlinge des Königreiches Rumänien", urmată de Catalogul microlepidopterelor din România (1899-1905) constituie și astăzi scheletul faunistic al lepidopterelor României. Dar aprecierea mondială și-a dobândit-o prin studiile dedicate microlepidopterelor palearctice, în special est-asiatice. Intre 1928-34, publică importante lucrări referitoare la lepidopterele din Dobrogea, cu descrierea de noi subspecii. Intre 1934-1939 prelucrează și publică materialul de microlepidoptere provenit din China, descriind numeroși taxoni noi pentru știință. (cca. 3000 !)

În această perioadă publică lucrările sale de sinteză, referitoare la originea, evoluția și răspândirea lepidopterelor. În lucrările sale de sinteză, savantul A. Caradja face adesea incursiuni filozofice pe tema originii și evoluției vieții și Universului. În lucrarea "Meine Weltanschauung" susține o interesantă teorie asupra Universului, pe care-l vede ca pe o supra-nebulosă spiralată.

A publicat 83 lucrări științifice cu caracter lepidopterologic.

Daniel Czekelius (1857-1938), medic de profesie, este cel mai bun cunoscător al faunei de lepidoptere din Transilvania și animatorul le-

pidopterologiei din Ardeal. În 1897 publică catalogul complet al lepidopterelor din Transilvania, catalog care are la bază toate marile colecții ale vremii și datele publicate pînă la acest an. Catalogul cuprinde 795 specii și 63 forme. După 1897 datele faunistice se îmbogățesc simțitor prin activitatea publicistică a lui A.Abafi, D.Czekelius, H.Rebel, Ch. Rothschild, F.Pax, ș.a., cea ce face necesar publicarea unui nou catalog.

În 1918 în vol. 67 al Societății, D.Czekelius publică catalogul lepidopterelor din Transilvania, în care sînt inserate 2116 specii. Adăugînd faptul că, întregul material a fost revăzut de marele lepidopterolog al vremii, H.Rebel (Viena), catalogul lui Czekelius rămîne și azi una din cele mai importante lucrări de lepidopterologie.

D.Czekelius a publicat 18 lucrări cu caracter lepidopterologic și a desfășurat o amplă activitate în vederea constituirii unei mari colecții entomologice în cadrul muzeului societății.

Societatea ardeleană de științe, a polarizat activitatea științifică a vremii, a realizat o importantă colecție și bibliotecă științifică. Toți membrii societății au fost naturaliști amatori, autodidacți în domeniile pe care le-au îmbrățișat. Liantul lor a fost pasiunea și do-

rința de cunoaștere.

Constantin N. Hurmuzachi (1863-1937), profesor și membru de onoare al Academiei Române. În cele 65 lucrări publicate a abordat studiul faunistic, sistematic, morfologic și zoogeografic al lepidopterelor. Ca zonă de cercetare a activat în Baserabia și estul Moldovei. Este primul lepidopterolog român care a folosit studiul armăturii genitale. Pe lângă "Fluturii Bucovinei" (Viena, 1897), C. Hurmuzachi a publicat o lucrare referitoare la clasificarea lepidopterelor, un studiu biogeografic privind originea lepidopterelor, o valoroasă lucrare de sinteză asupra genului Erebia din Carpați și raporturile acestuia cu fauna Europei Centrale.

Pe lângă cei trei mari lepidopterologi români, după 1900 se remarcă lucrările faunistice și sistematice ale unor lepidopterologi străini sau români, dintre care menționăm: A. Abafi, H. Rebel, Ch. Rotschild, F. Pax, E. Fleck, F. Salay, L. Szent-Ivány și L. Diószeghy, ultimul publicând o valoroasă sinteză asupra fluturilor din Retezat (1929-1943) și a descris câțiva noi taxoni pentru știință (Orthosia schmidtii Diósz., Philotes bavivus hungaricus Diósz. ș.a.). În anii următori, se remarcă lucrările și activitatea desfășurată de A. Alexinschi, E. V. Nicu-

lescu, Fr. König, A. Popescu-Gorj, M. Peiu, I. Căpușe, I. Nemeș, V. Olaru, I. Drăghia, V. Nadolschi, W. Weber. Colecții frumoase și valoroase au realizat: A. Ostrogovichi, S. Péterfi, W. Worell, V. Weindel, N. Delvig ș.a.

Alexei Alexinschi (1899-1966) doctor în biologie, și-a consacrat întreaga viață pasiunii pentru lepidoptere. Ca teren de studiu, a activat în special în Moldova, remarcându-se prin colectări de excepție. În cercetările sale a abordat și Dobrogea și Mții Rodnei. A publicat peste 45 lucrări științifice, semnalând numeroase noutăți pentru fauna țării și a realizat o colecție lepidopterologică de cca. 30 000 exemplare cu peste 2600 specii. Cea mai mare parte din materialul colecției Al. Alexinschi a fost publicat de I. Nemeș & I. Dănilă (1970), și I. Nemeș & M. C. Voicu (1971, 1973) în Stud. și Com. St. nat. Muz. Jud. Suceava. Nepublicate au rămas Rhopalocerele (fluturii diurni).

(va urma)

L. Rákosy